

การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา

The Conservation of the Culture of Isan Folk Music : A Case Study of Wat Promkunaram Phoenix, Arizona, U.S.A.

วีรยุทธ สีคุณหล้า¹

Weerayut Seekhunlio¹

บทคัดย่อ

การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานในต่างประเทศ เป็นเรื่องที่ควรศึกษาอย่างยิ่งเพื่อเป็นการดำรงศิลปวัฒนธรรมไทยอันทรงคุณค่าคงงาม รวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้สร้างความเข้มแข็ง เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบทอดและพัฒนาส่งเสริมดนตรีพื้นบ้านอีสาน งานวิจัยนี้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา โดยมีการเก็บข้อมูลจากเอกสารและข้อมูลภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสนทนากลุ่ม จากผู้รู้ 5 คน ผู้ปฏิบัติ 10 คน และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป 15 คน ในเขตพื้นที่ สภาวัฒนธรรมไทยแห่งแอริโซนา และโรงเรียนพระพุทธศาสนาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2558 ถึง เดือนพฤษภาคม 2559 ผลการวิจัยพบว่า

1. การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมไทย โดยมีความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและวัดพรหมคุณาราม เพื่อให้คนไทยที่อยู่ในแอริโซนา และชาวต่างชาติ ได้ได้เรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ดนตรีไทย และศิลปวัฒนธรรมไทย
2. สภาวัฒนธรรมไทย ได้จัดโครงการสอนศิลปวัฒนธรรมไทย โดยมีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศไทย 3 สถาบัน
3. แนวโน้มการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน พบว่ามีความต่อเนื่อง เพราะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการแสดงดนตรีพื้นบ้าน โดยสภาวัฒนธรรมไทย

คำสำคัญ : การอนุรักษ์, ดนตรีพื้นบ้านอีสาน, วัดพรหมคุณาราม, สภาวัฒนธรรม

¹ อาจารย์ประจำ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, College of Music Mahasarakham University

Abstract

The conservation of Isan music and its role in promoting the culture of Isan to audiences abroad is the subject of this research project. This research was done using a qualitative research approach, and its immediate aim was to conserve the culture of Isan folk music at Wat Promkunaram at Phoenix, Arizona, U.S.A. Data were collected by documentation and field work, The methodology included the use of a questionnaire, interview forms and discussion groups from 5 scholars, 10 practitioners and 15 general people who visited Wat Promkunaram at Phoenix, Arizona, U.S.A. between May 2015 and May 2016. The results were:

1. A conservation of Isan folk music program was established by the cultural council of Wat Promkunaram in cooperation with Wat Promkunaram and the office of the National Culture Commission. The program was designed so the people of Arizona and foreign visitors can learn about folk music and its role in Thai culture.
2. The Cultural Council of Wat Promkunaram has organized a project that teaches arts and culture in collaboration with three universities of Thailand.
3. The Folk Music's conservation program will be a permanent program as the activities of teaching and performing folk music have been organized by The Cultural Council of Wat Promkunaram.

Keywords : Conservation, Isan Folk Music, Wat Promkunaram, The Cultural Council

บทนำ

ศิลปวัฒนธรรมของแต่ละชาติ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นอารยประเทศ ดังนั้นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรือง จะต้องมียุคศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของตนเองชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ และมีความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาช้านานหลายยุคหลายสมัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไทยอย่างแท้จริงให้ปรากฏแก่นานาชาติ นับเป็นมรดกล้ำค่าที่สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ชนรุ่นหลังเป็นอย่างมาก (สิริชัยชาญ พักจำรูญ. 2539 : 1)

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับมรดกทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ก็ได้รับกลไก เช่นเดียวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะในยุคสมัยอยุธยาตอนปลาย

มีชาวต่างชาติจากตะวันออก และตะวันตก จากใกล้และไกล เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำการค้าขาย อีกทั้งนำวัฒนธรรมของตนเข้ามาเผยแพร่ เช่น หนังขาว ไชนขาว หุ่นลาว หุ่นมอญ หุ่นจีน จี๊ เป็นต้น (สุรพล วิรุฬห์รักษ์. 2543 : 336-337)

ดนตรีเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ดังจุดเน้นที่กรมสามัญศึกษากำหนดไว้ในนโยบายเรื่องทิศทางการจัดการศึกษา ข้อที่ 4 คือ มุ่งส่งเสริมการดนตรี กีฬา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมทั้งในด้านความเข้าใจในแนวคิดกิจกรรมและการส่งเสริมบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้ประสานกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552) ดนตรีถือเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ และมักกล่าวว่า ดนตรี คือ ปัจจัยที่ 5 ที่มนุษย์ทุกคนปฏิเสธไม่ได้ ดังนั้นการสอนดนตรีจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนได้เรียน

รู้หลักการอย่างถูกต้องเพื่อให้เกิดสุนทรีย์ในตัวผู้เรียน จากจุดมุ่งหมายทางการศึกษามุ่งให้เด็กพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย สังคม อารมณ์ และสติปัญญาอันจะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุข (อรรพรรณ บรรจงศิลป์, 2538 : 2) นักวิชาการทางดนตรีศึกษาหลายท่านได้พยายามปลูกฝังให้สังคมเห็นทั้งความสำคัญคุณประโยชน์ของดนตรีต่อการดำรงชีวิตที่เป็นส่วนตัว และการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งทั้งสังคมและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งหลายควรจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาดนตรีให้หลากหลายมีความสำคัญของดนตรีศึกษาเอาไว้ว่า ดนตรีเป็นกระบวนการที่จะกระทำให้ทุกคนได้มีบทบาททางสังคมจุดประสงค์หลักของดนตรีศึกษาควรที่จะสามารถตอบสนองต่อความต้องการทางสติปัญญาและอารมณ์ของผู้เรียนทุกคน (วิภา คงคากุล, 2529 : 34-36)

ดนตรีพื้นบ้านอีสานเป็น วัฒนธรรมแขนงหนึ่งที่เกิดจากกลุ่มชนต่าง ๆ ของภาคอีสานในอดีต และได้สร้างสมสืบทอดกันมาเป็นเวลานาน จนกลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ซึ่งมีอยู่ในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานของประเทศไทย ในสมัยโบราณอาจกล่าวได้ว่าภาคอีสานเป็นดินแดนที่อยู่ของกลุ่มชนชาวพื้นเมืองหลายกลุ่มชนที่ได้อพยพผสมผสานกับชาวพื้นเมืองเดิม โดยการนำเอาศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งการขับร้องการละเล่นและการดนตรีต่าง ๆ ติดตามมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรล้านนาและล้านช้าง (บุญเลิศ จันทร, 2531 : 1011) และมีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านในต่างประเทศ รวมไปถึงวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เมืองพินิจ มลรัฐออริโซนา ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการแพร่กระจายวัฒนธรรมไทย โดยในช่วงแรก ๆ ที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ในการให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมไทยนั้นเป็นเพียงการถ่ายทอดจากครูอาสาจากประเทศไทย สอนลูกหลานของชาวไทยที่มี

ครอบครัวอยู่ในเมืองพินิจ ไม่ว่าจะเป็นการสอนภาษาไทย วัฒนธรรมไทย ดนตรีไทยและดนตรีพื้นบ้านอีสาน ภายหลังได้มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมไทยขึ้นที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เมืองพินิจ มลรัฐออริโซนา สหรัฐอเมริกา เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทางด้านวัฒนธรรมไทยในทุก ๆ ด้าน และการเปิดห้องเรียนให้แก่ผู้ที่สนใจไม่ว่าจะเป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลายาวนาน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเล็งเห็นความสำคัญในด้านศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสานในต่างประเทศ เป็นเรื่องที่ควรศึกษาอย่างยิ่งเพื่อเป็นการดำรงศิลปวัฒนธรรมไทยอันทรงคุณค่างดงาม รวมทั้งนำไปประยุกต์ใช้สร้างความเข้มแข็ง เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบทอดและพัฒนาส่งเสริมดนตรีพื้นบ้านอีสานของไทยในต่างประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เมืองพินิจ มลรัฐออริโซนา สหรัฐอเมริกา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร เมืองพินิจ มลรัฐออริโซนา สหรัฐอเมริกา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยมีการศึกษาเบื้องต้น (Primary Research) จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร และการศึกษาข้อมูลภาคสนาม (Field Work) การวิจัยครั้งนี้ มีผู้ที่ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ซึ่งการทำวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบและขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอนุรักษ์วัฒนธรรมคนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา โดยแบ่งประเด็นในการอนุรักษ์ออกได้ดังนี้

1.1 การจัดตั้งสภาวัฒนธรรมไทย วัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา

1.2 การจัดโครงการสอนศิลปวัฒนธรรมไทย วัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา

1.3 แนวโน้ม การอนุรักษ์วัฒนธรรมคนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา

2. ด้านระยะเวลา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการศึกษาดังแต่เดือน พฤษภาคม 2558 ถึง พฤษภาคม 2559

3. ขอบเขตด้านพื้นที่การวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ขอบเขตพื้นที่การศึกษา สภาวัฒนธรรมไทยแห่งแอริโซนา โรงเรียนพระพุทธศาสนา วัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา

4. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงใน 2 ลักษณะ คือ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพื้นที่ศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่ให้ข้อมูล สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพื้นที่การศึกษาได้นำเสนอในหัวข้อดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้รู้ (Key Informant) จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านความเป็นมาของสภาวัฒนธรรมไทย วัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา

1.1 คณะกรรมการสภาวัฒนธรรมไทย

วัดพรหมคุณาราม 3 คน

1.2 ผู้นำศาสนา 2 คน

2. กลุ่มผู้ปฏิบัติ (Casual Informants) จำนวน 10 เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกในการจัดโครงการสอนศิลปวัฒนธรรมไทย วัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย

2.1 ผู้เรียน 5 คน

2.2 ครูผู้สอนดนตรี 2 คน

2.3 เจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการสอนศิลปวัฒนธรรมไทย 3 คน

3. กลุ่มบุคคลทั่วไป (General Informants) จำนวน 15 คน เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมคนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งตามประเภทกลุ่มผู้ให้ข้อมูลดังนี้

1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Formal Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มบุคคลทั่วไป เป็นประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการสอบถามกับผู้ให้ข้อมูลในด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมคนตรีพื้นบ้านอีสาน และสามารถที่จะเจาะลึกได้โดยทันที

1.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Informal Interview) ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มบุคคลทั่วไป เพื่อค้นหาประเด็นที่ขาดตกและนอกเหนือจากกรอบที่ตั้งไว้

1.3 แบบสนทนากลุ่ม (Focused Group) เพื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ และสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและให้เป็นธรรมชาติมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ออกแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา โดยมีวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับองค์ความรู้วัฒนธรรมอีสาน ดนตรีและศิลปะการแสดงพื้นบ้านอีสาน บทบาทของดนตรี การอนุรักษ์ สืบทอดและพัฒนา ความเป็นมาเกี่ยวกับสภาพวัฒนธรรม บริบทพื้นที่ในการทำวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งในห้องสมุด และอินเทอร์เน็ต

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม ทำการเก็บระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

2.1 การสัมภาษณ์ การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบในการสัมภาษณ์ 2 รูปแบบ ได้แก่

(1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ กลุ่มผู้ปฏิบัติ กลุ่มบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา

(2) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างตามประเด็นที่ขาดตกที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา

2.2 การสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการร่วมสนทนากลุ่ม โดยมีทั้งคำถามหลักและคำถามรอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น โดยการร่วมอภิปราย ร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมสรุปข้อมูล ระหว่างผู้วิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนด

3. การบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลจากการดำเนินงานภาคสนาม ดังนี้

3.1 บันทึกลงสมุดบันทึก และบันทึกลงคอมพิวเตอร์

3.2 บันทึกเสียงด้วยคอมพิวเตอร์ระบบดิจิทัล

3.3 บันทึกภาพนิ่งด้วยกล้องดิจิทัล

3.4 บันทึกภาพเคลื่อนไหวด้วยกล้องระบบดิจิทัล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปให้ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟีนิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า

1. การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมไทย โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและวัดพรหมคุณารามซึ่งเป็นสภาวัฒนธรรมไทยแห่งที่ 3 ในสหรัฐอเมริกา เพื่อให้คนไทยที่อยู่ในมลรัฐแอริโซนา รวมถึงชาวอเมริกันและชาติอื่น ๆ ได้เรียนรู้ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ดนตรีไทย และศิลปวัฒนธรรมไทย

2. สภาวัฒนธรรมไทย ได้จัดโครงการสอนศิลปวัฒนธรรมไทย โดยมีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศไทย 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เพื่อให้ครูอาสาที่มีความรู้ความสามารถมาสอนด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน ด้านดนตรีไทย และด้านศิลปวัฒนธรรมไทย นอกจากนั้นได้เชิญวิทยากรที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาสอนวิชาเฉพาะด้าน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนสูงสุด

3. แนวโน้มการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน พบว่ามีความต่อเนื่อง โดยมีการจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสานทั้งในวัดและสถานที่อื่น ๆ ที่ได้รับเชิญ เพื่อให้นักเรียนได้มีเวทีในการแสดงดนตรีต่อสาธารณชน รวมถึงให้คนไทยในสหรัฐอเมริกาและชาวต่างชาติ ได้ทราบซึ่งในความงามของศิลปวัฒนธรรมไทย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟินิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. สภาวัฒนธรรมไทยแห่งแอริโซนา เป็นแห่งที่ 3 ในสหรัฐอเมริกา จากวิสัยทัศน์ของคณะสงฆ์ นำโดยพระวิเทศพรหมคุณ เจ้าอาวาส และคณะกรรมการวัดพรหมคุณาราม รวมถึงพุทธศาสนิกชนในมลรัฐแอริโซนา ซึ่งได้เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมไทยอันเป็นพื้นฐานแห่งความดีงามทั้งหลาย ควรเผยแพร่ให้ชาวอเมริกาและชาติอื่น ๆ ได้เข้าใจถึงความเป็นไทยและซาบซึ้งถึงสังคมไทยที่สืบสานประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อลูกหลานที่เกิดอยู่ในแอริโซนาได้ภาคภูมิใจในความเป็นไทย และเพื่อชาวอเมริกันและชาติอื่น ๆ ได้เข้าใจและซาบซึ้งถึงวัฒนธรรมไทยและสังคมไทย โดยมีสภาวัฒนธรรมไทยเป็นตัวเชื่อมซึ่งมีวัดเป็นศูนย์กลางซึ่งสอดคล้องกับ ปรีชา กันธิยะ (2542: สรุปผลการวิจัย) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานวัฒนธรรม พบว่า รัฐได้กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม โดยกำหนดให้เป็นสิทธิและหน้าที่

ของประชาชนทุกคนในการดำเนินงานด้านวัฒนธรรม ทั้งการเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ การอนุรักษ์ฟื้นฟูบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์โดยมีหน่วยงานภาครัฐคือ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติให้การส่งเสริมสนับสนุนประสานงาน การดำเนินงานวัฒนธรรมขององค์กร หน่วยงานสถาบันต่าง ๆ โดยให้มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมจังหวัด สภาวัฒนธรรมอำเภอ สภาวัฒนธรรมตำบล

2. การจัดโครงการสอนศิลปวัฒนธรรมไทย วัดพรหมคุณาราม มีความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศไทย 3 สถาบัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยนเรศวร และมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยส่งครูอาสาสอนทางด้านศิลปวัฒนธรรมไทย และในโครงการมีการจัดการเรียนการสอนดนตรี โดยเน้นเรื่องการทำสมาธิด้วยเสียงดนตรี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจดจำเสียงดนตรี และสามารถปฏิบัติเครื่องดนตรีอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ Lin (2008 : 139-155) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การตรวจสอบผลกระทบของการทำสมาธิเชนกับความกังวลในการแสดงดนตรีและคุณภาพในการแสดงดนตรี ผู้ถูกวิจัยจำนวน 19 คน ได้ถูกคัดเลือกจากโรงเรียนสอนดนตรีและสุ่มจากกลุ่มที่ได้รับมอบหมายให้ทำสมาธิเป็นเวลา 8 สัปดาห์ หรือกลุ่มควบคุมหลังจากนั้นกลุ่มผู้ถูกวิจัยจะต้องแสดงดนตรีต่อสาธารณชน การวัดผลจะวัดเรื่องความกังวลและคุณภาพในการแสดงดนตรี การฝึกสมาธิเป็นไปในช่วงสั้น ๆ จะไม่มีการพัฒนาคุณภาพการแสดงดนตรีอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มควบคุมแสดงให้เห็นถึงการลดลงของคุณภาพในการแสดงกับการเพิ่มขึ้นของความกังวลในการแสดงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มที่ฝึกสมาธิจะให้ผลตรงข้ามกับความสัมพันธ์เชิงเส้นในทางบวกระหว่างคุณภาพการแสดงและความกังวลในการแสดง การศึกษาพบว่า การส่งเสริมการฝึกสมาธิและการทำจิตใจให้สงบตามปรัชญาของลัทธิเซนนั้น ทำให้ผู้แสดงมีช่องทางในการลดความ

กังวลและพัฒนาการแสดงดนตรีได้ และจากการศึกษาวิจัยยังพบว่า ในปัจจุบันมีหลายสถาบันการศึกษาในประเทศไทยมีบทบาทในการจัดส่งครูอาสาไปสอนตามวัดไทยในสหรัฐอเมริกาหลายวัดด้วยกัน เช่น วัดไทยลอสแอนเจลิส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย วัดพุทธโสธรวิเทศ เมืองอัลบูเคอร์กี มลรัฐนิวแม็กซิโก วัดพุทธประทีป เมืองซานฟรานซิสโก มลรัฐแคลิฟอร์เนีย และวัดพุทธจักรมงคลรัตนาราม เมืองซานดิเอโก มลรัฐแคลิฟอร์เนีย เป็นต้น โดยเน้นการสอนวิชาภาษาไทย วัฒนธรรมไทย ดนตรีไทย ดนตรีพื้นบ้านอีสาน และนาฏศิลป์ โดยส่วนหนึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องกับสถาบัน การศึกษาที่เกี่ยวข้อง และส่วนหนึ่งติดต่อกับครูผู้สอนโดยตรงเพื่อขอความอนุเคราะห์ถ่ายทอดความรู้ให้กับคนไทย และบุคคลที่สนใจในสหรัฐอเมริกา

3. แนวโน้มการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน ได้มีการจัดกิจกรรมการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสานทั้งในวัดและสถานที่อื่น ๆ ที่ได้รับเชิญและในการแสดงดนตรีพื้นบ้านอีสานในแต่ละงานจะมีการบรรเลงร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียนเนื่องจากผู้เรียนดนตรีพื้นบ้านอีสานมีจำนวนน้อย ประกอบกับผู้ปกครองอยากให้บุตรหลานเรียนดนตรีไทยมากกว่า รวมไปถึงเครื่องดนตรีในวัดพรหมคุณารามส่วนมากเป็นเครื่องดนตรีไทย ซึ่งได้รับการสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชน และมีผู้มีจิตศรัทธานำมาถวายให้วัด เพื่อที่จะให้มีวงดนตรีไทยประจำวัดและให้เยาวชนหรือผู้ที่สนใจได้เรียนรู้เกี่ยวกับการบรรเลงดนตรีไทย ทำให้ครูผู้สอนจำเป็นต้องยึดความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ Gamm (1992 : 2454-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องลักษณะและการวัดผลการสอนดนตรี โดยการค้นหาแนวคิดว่าการสอนวิชาดนตรีของผู้ควมวงดนตรีและหาแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้วัดมาตรฐานการสอนดนตรี ซึ่งจากการวิจัยพบว่า การสอนที่ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนดนตรี ได้แก่ การสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การสอนที่ยึดเนื้อหาวิชาและผู้เรียนเป็น

หลัก การสอนที่ยึดงานกิจกรรมเป็นหลัก การสอนที่ยึดการแสดงดนตรีเป็นหลัก การสอนที่ยึดความร่วมมือเป็นหลัก การสอนที่ยึดพื้นฐานแนวคิดเป็นหลักการสอนที่ยึดเฉพาะเนื้อหา การสอนที่ครูสอนน้อยที่สุด การสอนที่แสวงหาความรู้ และการสอนที่ไม่กำหนดทิศทาง และจากการศึกษาวิจัยแนวโน้มการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน ยังพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นลูกคนไทยภาคกลาง ที่ไปอาศัยอยู่กับผู้ปกครองในสหรัฐอเมริกา และได้มีการปลูกฝังให้เรียนรู้ภาษาไทย วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมต่างชาติ สามารถพูดได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ การเรียนดนตรีที่วัดพรหมคุณาราม ผู้เรียนบางคนมาเรียนด้วยความสมัครใจ และบางคนมาเรียนตามความต้องการของผู้ปกครอง ส่งผลให้ผู้เรียนที่มาด้วยความไม่สมัครใจ ไม่ให้ความสำคัญในการเรียนพอสมควร และขาดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีในวัดพรหมคุณาราม ในปัจจุบันยังคงใช้หลักสูตรเดิมไม่มีการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งในส่วนของหลักสูตรดนตรี ได้เน้นไปทางด้านปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ทำให้ดนตรีพื้นบ้านอีสานไม่ได้รับความสนใจจากผู้เรียนเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ King (1992 : 2454-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของการปฏิรูปหลักสูตรกับการมีส่วนร่วมของชั้นเรียนวิชาดนตรีในรัฐเวอร์จิเนีย ปี 1979-1988 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิรูปหลักสูตรวิชาดนตรีกับการมีส่วนร่วมของชั้นเรียนวิชาดนตรีในโรงเรียนศึกษานั้นมีความสลับซับซ้อนมาก แต่การลงทะเบียนเรียนวิชาดนตรีลดลง ซึ่งการลดลงของจำนวนผู้เรียนอาจมาจากการณรงค์ให้มีการเรียนวิชาพื้นฐาน แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานของรัฐได้คงไว้ในจำนวนผู้เรียนวิชาดนตรี โดยได้กระทำหลาย ๆ วิธี โรงเรียนบางแห่งได้เพิ่มครูสอนดนตรี บางแห่งเปิดสอนเครื่องดนตรีหลายประเภท ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัดระหว่างการให้การสนับสนุนกับการ

จัดความสำคัญของวิชา ดังจะเห็นได้ว่ารัฐบาลได้ให้การสนับสนุนในเรื่องการปฏิรูปหลักสูตรตลอดทั้งความรับผิดชอบหลาย ๆ ด้าน และจากการศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีในวัดพรหมคุณาราม ยังพบว่า หลักสูตรไม่มีการปรับปรุงเนื่องจาก กรรมการสภาวัฒนธรรมไทยมีการปรับเปลี่ยน โยกย้าย ขาดการประชุมกรรมการหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับครูผู้สอนที่สอนในรายวิชาดนตรีมีการเปลี่ยนใหม่ทุกปี และครูผู้สอนแต่ละคนจะมีเทคนิคการสอนที่แตกต่างกันออกไป แต่ไม่คำนึงถึงหลักสูตรที่ไม่มีการปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะเนื้อหาวิชาดนตรี ซึ่งขาดความชัดเจนในหัวข้อดนตรีพื้นบ้านอีสาน ดังนั้นหลักสูตรการเรียนการสอนดนตรีเป็นอีกตัวหนึ่งที่สำคัญ ที่จะชีวิตในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟินิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน กรณีศึกษาวัดพรหมคุณาราม เมืองฟินิกซ์ มลรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ วัดพรหมคุณาราม และสถาบันการศึกษาในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดประชุมปรับปรุงหลักสูตรทุก ๆ ปี เพื่อจะได้เพิ่มเติมเนื้อหาบางรายวิชาที่ขาดตกบกพร่อง อันจะก่อให้เกิดการขับ

เคลื่อนพลวัตทางการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

1.2 ควรมีการประเมินโครงการสอนศิลปวัฒนธรรมไทย อย่างสม่ำเสมอ เพื่อที่จะนำข้อผิดพลาด นำมาปรับปรุงแก้ไขใช้ในโครงการต่อไป

1.3 การเรียนการสอนศิลปวัฒนธรรมไทย ในสหรัฐอเมริกา เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้คนไทยทุกคนตระหนักถึงวัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทยเสมอ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรใช้งบประมาณสนับสนุน ค่าอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ลูกหลานชาวไทย และชาวต่างชาติ ได้เรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการอนุรักษ์วัฒนธรรมดนตรีพื้นบ้านอีสาน ในวัดไทยที่อยู่ในมลรัฐอื่น ๆ ในสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นฐานข้อมูลต่อไป

2.2 ควรศึกษาการผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านอีสาน กับดนตรีอินเดียแดงชนเผ่านาวาโฮ

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านเจ้าคุณพระวิเทศพรหมคุณ เจ้าอาวาสวัดพรหมคุณาราม สหรัฐอเมริกา และขอขอบคุณนิทาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

บุญเลิศ จันทร. (2531). *แคนดนตรีพื้นบ้านอีสาน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วิภา คงคากุล. (2529). "ความสำคัญของดนตรีต่อสังคม," *ถนนดนตรี*. (1) : 34-36 ; มกราคม.

สิริชัยชาญ พักจำรูญ. (2539). *วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรรณพ บรรจงศิลป์. (2538). *การสอนดนตรีในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

King, Stephen Emmett. (1992). "The Relationship of Curriculum Reform to Participation In Secondary School Music Classes in Virginia 1979-1988," *Dissertation Abstracts International*. 52(7) : 2454-A ; January.

Lin, Peter. (2008). "Silent Illumination : A Study on Chan (Zen) Meditation, Anxiety, and Musical Performance Quality," *Psychology of Music*. 36(2) : 139-155.

Gamm, Alan Joseph. (1992). "The Identification and Measurement of Music Teaching Styles," *Dissertation Abstracts International*. 52(7) : 2454-A ; January.